

**YABANCI, ÖZEL VE KAMUSAL SERMAYELİ MEVDUAT BANKALARI İLE KATILIM
BANKALARININ CAMELS YÖNTEMİYLE ANALİZİ**

**ANALYSIS OF FOREIGN, PRIVATELY AND STATE-OWNED DEPOSIT BANKS AND
PARTICIPATION BANKS BY CAMELS METHOD**

Yusuf YAZICIOĞLU^{a*}, Hasan UYGURTÜRK^b

^{a*} Sorumlu Yazar, Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Doktora Öğrencisi
yusufyazicioglu6161@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-8115-9392

^bProf. Dr., Karabük Üniversitesi İşletme Fakültesi, hasanuygurturk@karabuk.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9252-0155

MAKALE BİLGİLERİ

Makale Tarihiçesi:

Gönderilme Tarihi 23.02.2023

Düzenleme 03.07.2023

Kabul Tarihi 07.07.2023

Anahtar Kelimeler:

Mevduat Bankaları, Katılım
Bankaları, CAMELS Yöntemi.

Jel Kodları: G20, G21

ARAŞTIRMA MAKALLESİ

BENZERLİK/ PLAGIARISM

Ithenticate: %18

ÖZET

Bankacılık sektörü, ülke ekonomileri için hayati bir rol üstlenmekte, tasarrufların yatırıma kanalize edilmesine aracılık ederek ekonomik büyümenin finansmanını sağlamaktadır. Güçlü ve sağlıklı bir bankacılık sektörü ekonomik büyümenin destekçisi konumunda olmakla birlikte bireylerin, özel ve kamu sektörünün çok önemli bir destekçisi konumundadır. Bankacılık sektöründe yaşanabilecek olumsuz görünüm ekonomiyi derinden etkileyebilmekte; yatırım, istihdam ve büyüme kanallarında daralmaya neden olabilmektedir. Bahse konu olumsuzlukların önceden belirlenebilmesi amacıyla bankaların finansal performanslarının ölçümü ve takibi önem arz etmektedir. Bu çalışmada Türkiye’de faaliyet gösteren mevduat ve katılım bankalarının 2017 – 2021 dönemindeki finansal performanslarının CAMELS yöntemi ile belirlenmesi amaçlanmıştır. Analiz döneminin tespitinde, güncel verilere dayalı mevcut durumu ortaya koyabilmek ve gelecekteki eğilimler ile olası senaryoları daha doğru bir şekilde tahmin edebilmek önemli rol oynamıştır. Elde edilen bulgulara göre kamu sermayeli mevduat bankaları içerisinde en yüksek performansa Ziraat Bankası sahip olmuştur. Özel sermayeli mevduat bankaları içerisinde ise İş Bankası en yüksek performansı sergilemiştir. Yabancı sermayeli mevduat bankalarında Garanti BBVA, katılım bankalarında da Vakıf Katılım diğerlerinden daha başarılı bir performansa sahip olmuştur.

ABSTRACT**ARTICLE INFO**

Article history:

Received 23.02.2023

Revised 03.07.2023

Accepted 07.07.2023

Keywords: Deposit Banks,
Participation Banks, CAMELS
Method.

Jel Codes: G20, G21

The banking sector plays a vital role for national economies, and provides financing for economic growth by mediating the channeling of savings into investments. While a strong and healthy banking sector is a supporter of economic growth, it is a very important supporter of individuals, private and public sectors. The negative outlook that may be experienced in the banking sector may affect the economy deeply; it can cause contraction in investment, employment and growth channels. It is important to measure and monitor the financial performance of banks in order to determine the aforementioned negativities in advance. In this study, it is aimed to determine the financial performances of deposit and participation banks operating in Turkey in the period of 2017 – 2021 using the CAMELS method. In determining the analysis period, being able to reveal the current situation based on current data and predicting future trends and possible scenarios more accurately played an important role. According to the findings, Ziraat Bank had the highest performance among state-owned deposit banks. Among the privately owned deposit banks, İşbank displayed the highest performance. Garanti BBVA in foreign deposit banks and Vakıf Katılım outperformed the others in participation banks.

1. GİRİŞ

Bankalar, tasarrufların fon ihtiyacı olan birey ve işletmelere aktarılması, para politikasının yürütülmesine katkı sağlanması ve kaydi para yaratılması gibi önemli görevleri üstlenen ticari kuruluşlardır. Bankacılık sektörünün sağlamlığı, makro boyutta ülke ekonomisini güçlü kılmakla birlikte tasarruf ile yatırım arasındaki dengenin de optimum seviyede tutulmasını sağlamaktadır (Yetiz, 2016: 107).

Bankacılık sektöründe yaşanan gelişmeler ekonomi üzerinde pozitif veya negatif etki yaratabilmektedir. Aynı şekilde makro ekonomik görünümde yaşanan bozulmalar her sektörü olduğu gibi bankacılık sektörünü de kolaylıkla etkileyebilmektedir. Bankaların yaşayabileceği olumsuz mali görünüm, ekonomik yapıda diğer sektörlerle nazaran daha fazla etki gösterebilmektedir (Ünal, 2014: 8). Bankacılık sektöründe yaşanan bir bozulmanın ülke ekonomisine vereceği zararı 2001 yılında deneyimleyen Türkiye’de, bankacılık sektörü kaynaklı yaşanan ekonomik krizden dersler çıkarılmış ve sektörün güçlendirilmesine yönelik bir dizi uygulama hayata geçirilerek mali yapı sağlamlaştırılmaya çalışılmıştır. Küresel ölçekte ise 2008 yılında ABD’deki mortgage balonuyla başlayan ve küresel bir bunalıma dönüşen finansal kriz, bankacılık sektörünün oynadığı rolü ve önemi ortaya koymaktadır.

2023 yılı ilk çeyreğinde kripto piyasası değer kaybetmiş, Amerikan Merkez Bankası FED’in faiz artırımı kararı hazine tahvillerinin değerinde düşüşe neden olmuştur. Varlıklarını kripto piyasası ve hazine kağıdı ağırlıklı değerlendiren üç banka (Silvergate Capital, Signature Bank ve Silicon Valley Bank) iflasını açıklamıştır. Bu durum ABD hükümetinin bankalara el koyması ve tüm zararın devlet tarafından üstlenilmesi sayesinde bankacılık sektörünün geneline yayılmadan durdurulabilmiştir (Eğilmez, 2023). Bu bağlamda sektörde yer alan mali kuruluşların finansal durumlarının tespiti ve dönemsel olarak izlenmesi önem teşkil etmektedir.

Bu çalışmada Türkiye’de faaliyet gösteren mevduat bankaları ve katılım bankalarının 2017-2021 dönemindeki finansal performanslarının CAMELS yöntemi ile belirlenmesi amaçlanmıştır. 2017-2021 döneminde aktif büyüklüğüne göre ilk 5’te yer alan 5 özel sermayeli ve 5 yabancı sermayeli mevduat bankaları ile 3 kamusal sermayeli mevduat bankası ve 5 katılım bankasının ayrı ayrı dört grup halinde finansal performans analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz işlemlerinde, mali kuruluşların finansal performanslarını belirlemede literatürde sıklıkla kullanılan CAMELS yöntemi tercih edilmiştir. Literatürde mevduat bankalarına ilişkin CAMELS yöntemiyle yapılan çalışma sayısı görece fazla olsa da, 2017 - 2021 dönemi bağlamında katılım bankaları ile mevduat bankalarını sermaye sahiplik yapısı ekseninde ele alan çalışma sayısı oldukça azdır.

Çalışmanın bu yönüyle literature katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmada, giriş bölümünü takiben literatür taramasına yer verilmiş, sonrasında CAMELS yöntemi ile yöntemin uygulama adımları ele alınmış ve son olarak analiz bulgularına yer verilmiştir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

CAMELS yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen ulusal ve uluslararası nitelikli çalışmalar literatürde yer almaktadır. Buna göre aşağıda CAMELS yöntemi kullanılarak bankacılık sektörünü ele alan çalışmalara yer verilmiştir.

Kandemir ve Demirel Arıcı (2013) çalışmalarında, Türkiye’de faaliyet gösteren mevduat bankalarının 2001-2010 dönemi bağlamında finansal performanslarını analiz etmişlerdir. Çalışma neticesinde yabancı sermayeli mevduat bankalarının aktif kalitesi ve yönetim kalitesi açısından en iyi performans gösteren banka grubu olduğu ve piyasa risklerine karşı diğer gruplara nazaran daha duyarlı oldukları tespit edilmiştir. Rozzani ve Rahman (2013) çalışmalarında 2008-2011 döneminde Malezya’da faaliyet gösteren 16 katılım bankası ile 19 mevduat bankasının finansal performansını karşılaştırmalı olarak analiz etmişlerdir. Çalışmada, katılım ve mevduat bankalarının performans seviyelerinin yüksek oranda benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Gümüş ve Nalbantoğlu (2015) araştırmalarında, Türk bankacılık sektöründe yer alan kamu, yerli özel, yabancı ve katılım bankalarını 2002-2013 dönemi bağlamında analiz etmişlerdir. Elde edilen bulgular yerli özel sermayeli bankaların ilk sırada, kamu bankalarının ikinci sırada yer aldığını göstermektedir. Üçüncü ve dördüncü olarak ise sırasıyla yabancı bankalar ve katılım bankaları yer almıştır.

Zedan ve Daas (2017) çalışmalarında, 2015 döneminde Filistin’de faaliyet gösteren 5 ticari bankanın finansal performansını analiz etmişlerdir. Sonuç olarak Bank of Palestine’nin performans sıralamasında birinci, Palestinian Commercial Bank’ın ise beşinci sırada yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Öztürk Karaçor vd. (2017) araştırmalarında, Türkiye’de faaliyette bulunan 3 kamu sermayeli, 9 özel sermayeli olmak üzere toplam 12 bankanın 2003-2015 dönemindeki finansal performanslarını analiz etmişlerdir. Araştırma bulguları, özel sermayeli bankaların sermaye yeterliliği, yönetim kalitesi ve aktif kalitesi bakımından daha iyi bir görünüm sergilediğini, kamu sermayeli bankaların ise piyasa risklerine karşı daha duyarlı olduğunu ortaya koymuştur. Ahmedov ve Memmedov (2017) çalışmalarında, Azerbaycan bankacılık sektöründe faaliyet gösteren yabancı sermayeli 10 bankanın 2010 – 2014 dönemindeki finansal performanslarını analiz etmişlerdir. Çalışmada elde edilen sonuçlara göre incelenen bankaların sermaye ve kârlılık bileşenleri hariç diğer bileşenleri sürekli pozitif bir görünüm sergilemiştir.

Gündoğdu (2017) çalışmasında, Türkiye’nin en büyük 10 bankasının 2005-2015 döneminde gösterdiği finansal performansı analiz etmiştir. Bulgular, sırasıyla Akbank, Garanti, Ziraat, Halkbank, İş Bankası ve Vakıflar Bankasının olumlu performans; Finansbank, Denizbank, TEB, Yapı ve Kredi Bankasının ise olumsuz performans sergilediğini ortaya koymaktadır. Yüksel ve Zengin (2017), Türkiye’de faaliyet gösteren aktif büyüklüğüne göre ilk 10 sırada yer alan mevduat bankaları ile katılım bankalarının 2010-2015 dönemi finansal performanslarını analiz etmişlerdir. Çalışma sonucunda katılım bankalarının performanslarının mevduat bankalarına oranla çok düşük kaldığı tespit edilmiştir. Şendurur ve Temelli (2018), 2010-2016 döneminde Türkiye’de faaliyet gösteren aktif büyüklüğüne göre ilk 7 banka içerisinde yer alan mevduat bankaları ile 5 katılım bankasını analiz etmişlerdir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular, geleneksel bankaların kârlılık, likidite, sermaye yeterliliği ve yönetim bakımından katılım bankalarına göre daha iyi bir durumda olduğunu, katılım bankalarının ise varlık kalitesi bakımından daha iyi durumda olduğunu ortaya koymuştur.

Apan vd. (2019) çalışmalarında, Türkiye’de faaliyet gösteren mevduat bankası gruplarının 2002-2016 dönemine ilişkin finansal performanslarını analiz etmişlerdir. Çalışmada elde edilen sonuçlar, kamusal sermayeli mevduat bankalarının diğer banka gruplarına göre daha olumlu bir finansal performansa sahip olduğunu göstermektedir. Akyüz vd. (2020), 2013-2017 döneminde katılım bankalarının finansal performanslarını analiz etmişlerdir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular, ele alınan bankaların performanslarının 2015 yılından itibaren düşüş gösterdiğini ortaya koymaktadır. Aldırmaz Akkaya (2020) çalışmasında, Türkiye’de 2008-2018 döneminde kesintisiz faaliyette bulunan mevduat bankalarının finansal performansıyla ABD’de faaliyet gösteren ticari bankaların finansal performanslarını analiz etmiştir. Çalışma sonucunda Türkiye’deki mevduat bankalarının kabul edilebilir sınırdan olmalarına rağmen finansal performansa ilişkin problemlerinin bulunduğu, olabilecek finansal şoklar karşısında yeterince savunma geliştiremeyecekleri tespit edilmiştir.

Güleç vd. (2021) çalışmalarında, BDDK tarafından belirlenen sistemik önemli bankaların (Ziraat, İş Bankası, Halkbank, Vakıflar Bankası, Garanti, Yapı ve Kredi Bankası, Akbank) 2009-2019 dönemindeki finansal performanslarını analiz etmişlerdir. Çalışma sonucuna göre Akbank grup ortalamasında yüksek performans sergilerken, Vakıfbank ise düşük bir performans sergilemiştir. Analiz döneminin son 2 yılında ise en yüksek performansa sahip bankanın Garanti Bankası olduğu ifade edilmiştir. Özgür (2021), 2009-2019 döneminde faaliyette bulunan 9 kalkınma ve yatırım bankasını analize tabi tutmuştur. Çalışmada kalkınma ve yatırım bankaları arasında CAMELS bileşen puanı pozitif olan bankaların çoğunluğu oluşturduğu sonucuna varılmıştır. Erdoğan ve Uslu (2022), Türkiye’de faaliyet gösteren 3 kamu ve 8 özel sermayeli mevduat bankasının 2009-2020 dönemindeki finansal performanslarını analiz etmişlerdir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre en yüksek performansa sahip kamu sermayeli banka Halkbank olurken, özel sermayeli mevduat bankalarında ise Şekerbank ve AnadoluBank en yüksek performansa sahip bankalar olmuştur. Prodanov vd. (2022) çalışmalarında 2014, 2017 ve 2020 yıllarında Bulgaristan’da faaliyet gösteren ticari bankaların finansal performanslarını analiz etmişlerdir. 2014 ve 2020 yıllarında en iyi performans gösteren banka DSKB AD, 2017 yılında ise EuroB BG AD olmuştur.

Akhtar vd. (2023) çalışmalarında, Hindistan bankacılık sektöründe yer alan yabancı, özel ve kamu sermayeli 56 adet mevduat bankasının 2015 – 2018 dönemindeki finansal performanslarını analiz etmişlerdir. Bulgulara göre en iyi performansı kamu sermayeli bankalar gösterirken ikinci sırada yabancı sermayeli, üçüncü sırada ise özel sermayeli bankalar yer almıştır. Karmila vd. (2023) çalışmalarında Endonezya’da faaliyet gösteren Bank Sulsebar’ın finansal performansını 2015 – 2021 dönemi bağlamında analiz etmişlerdir. Endonezya Merkez Bankası’nın (Bank Indonesia) bir bankanın sağlıklı bir performansa sahip olması için belirlediği CAMELS bileşik puanını (66<81) kriter olarak almış ve yaptıkları analizde Bank Sulsebar’ın CAMELS bileşik puanlarının 2015’de 71,62; 2016’da 77,28; 2017’de 70,66; 2018’de 70,90; 2019’da 69,70; 2020’de 69,53 ve 2021’de 69,87 olduğunu tespit ederek performansın olumlu olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Abdelhak vd. (2023) çalışmalarında, Fas bankacılık sektöründe yer alan katılım bankalarının 2018 – 2020 dönemi finansal performanslarını analiz etmişlerdir. Çalışma sonucunda katılım bankalarının sermaye yeterliliği ve aktif kalitesi bakımından yüksek puana sahip olduğunu; yönetim kalitesi, kazançlar ve likidite bileşenlerinde ise yüksek puana sahip olmadığını, analize tabi tutulan tüm katılım bankalarının bileşik CAMELS puanlarının (3,2) kabul edilebilir seviyede olduğunu tespit etmişlerdir.

3. CAMELS YÖNTEMİ

Bankacılık sektörünün finansal analizine ilişkin bir dizi yöntem bulunmaktadır. Analizde kullanılan yöntemler genelde çok kriterli karar verme teknikleri (TOPSIS, AHP, VIKOR vb.) ve oran analizi yöntemi olmaktadır. Yaygın kullanılan yöntemlerden birisi de uluslararası alandaki finansal kurumların ve özellikle dünya çapında faaliyet gösteren bankaların finansal performanslarının değerlendirilmesinde kullanılan bir derecelendirme sistemi olan CAMELS yöntemidir. CAMELS yöntemi bankacılık sektörü analizinde genel kabul gören ve kamu otoritesinin denetleyici gücünü elinde bulunduran kurumlar tarafından da tercih edilmektedir. Nitekim Türkiye’de de Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından sıklıkla kullanılmaktadır. Bu durum çalışmada CAMELS yönteminin tercih edilme sebebinin ana unsurunu oluşturmuştur. Sistem, bankanın sektördeki yerini belirli bileşenlere göre ölçmektedir. 1991’de ABD’de Federal Tasarruf Mevduatı Sigorta Kurumu (FDIC) yasası, sistem içerisinde yer alan bankaların yılda bir kez CAMEL derecelendirmesine tabi tutulmasını zorunlu hale getirmiştir (Keten ve Çağlar, 2019: 419). 1997 yılına kadar 5 bileşenden oluşan sisteme Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk) bileşeni de eklenmiş ve bileşen sayısı 6 olarak belirlenmiştir. Söz konusu bileşenler aşağıda sıralanmıştır (İslatince, 2015: 54):

- C → Capital Adequacy (Sermaye Yeterliliği)
- A → Asset Quality (Aktif Kalitesi)
- M → Management Quality (Yönetim Kalitesi)
- E → Earnings (Kazançlar)
- L → Liquidity (Likidite)
- S → Sensitivity to Market Risk (Piyasa Riskine Duyarlılık)

CAMELS yönteminin aşamaları Tablo 1’de yer almaktadır (Kandemir ve Demirel Arıcı, 2013: 73;

Güleç vd., 2021: 29; Gümüş ve Nalbantoğlu, 2015: 91).

Tablo 1. CAMELS Yöntemi Aşamaları (Bileşik CAMELS Puanının Hesaplanması)

Aşama	Açıklama
1. Veri Seti Oluşturma	Analiz edilecek bankalara ilişkin oranların belirlenmesi.
2. İlişki Yönü	Oranın her bir bileşene yaptığı etki yönünün pozitif veya negatif olarak belirlenmesi.
3. Oran ve Bileşen Ağırlık Değeri	Her bir CAMELS bileşeninin ve bileşen grubunda yer alan oranların toplamı 1 olacak şekilde ağırlık değerlerinin belirlenmesi.
4. Referans Değeri	Analiz edilen tüm bankaların söz konusu yıla ilişkin ilgili oranlarının ortalamasının belirlenmesi.
5. Endeks Değeri	Her bir banka grubunun ilgili yıla ilişkin oran değerinin referans değerine bölünerek 100 ile çarpılması.
6. Sapma Değeri	İlgili finansal oranın yönüne bağlı olarak 100 baz puanla arasındaki farkın belirlenmesi (Oran pozitif yönlü ise (Endeks Değeri-100), oran negatif yönlü ise (100-Endeks Değeri)).
7. Ağırlıklandırılmış Değer	Sapma Değeri x Oran Ağırlığı
8. Ağırlıklı Sapma Değerin Toplanması	Bir önceki adımda bulunan ağırlıklandırılmış değerlerin bileşen bazında toplanması.
9. Toplam Ağırlıklı Sapma Değerlerin Bileşen Bazında Ağırlıklandırılması	Bir önceki aşamada bulunan toplam ağırlıklı sapma değerinin bileşeninin ağırlık derecesiyle çarpılması.
10. Bileşik CAMELS Değerinin Bulunması	Bir önceki aşamada elde edilen değerlerin toplanmasıyla CAMELS değerinin elde edilmesi.
11. CAMELS Notu Verilmesi	Bir önceki aşamada belirlenen Bileşik CAMELS değerlerinin 1-5 arasında notlandırılması.

Tablo 1’de yer alan CAMELS yöntemi aşamaları, birbirini takip eden süreçler doğrultusunda sıra ile gerçekleştirilmektedir. Son aşamada ifade edilen banka bileşenlerinden ortaya çıkan bileşik CAMELS değeri “1” ile “5” arasında derecelendirilmektedir. “1” en iyi dereceyi (yüksek performans) gösterirken, “2” tatmin edici performansı, “3” belirli bir seviyeye kadar hatalı performansı, diğer bir ifadeyle bankanın performansı ile ilgili problemler bulunduğunu, “4” marjinal performansı, başka bir ifadeyle genel anlamda problemlere sahip performansı, “5” ise yetersiz performansı ifade etmektedir (İslatince, 2015: 54). Bu çalışmada yöntemin son aşaması olan “1” ile “5” arası not verme (11. Aşama) aşaması nitel verilerinde göz önünde bulundurulmasını gerektirdiğinden dikkate alınmamıştır.

4. AMAÇ, KAPSAM VE VERİLER

Bankacılık sektörünün sağlıklı bir yapıda olması, makro ve mikro ölçekte ekonomiyi derinden etkilemektedir. Sektörün durumunun ortaya konması ise bankaların finansal performanslarının belirlenmesini gerekli kılmaktadır. Bu çalışmada Türkiye’de faaliyet gösteren mevduat bankaları ve katılım bankalarının 2017-2021 dönemindeki finansal performanslarının CAMELS yöntemi ile belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmada mevduat ve katılım bankaları sermaye sahiplik yapısına göre gruplandırılmış ve aktif büyüklüğüne göre ele alınmıştır. Bu bağlamda Türkiye’de faaliyet gösteren 3 kamu mevduat bankası birinci grubu, aktif büyüklüğüne göre ilk 5’te yer alan özel sermayeli mevduat bankaları ikinci grubu, aktif büyüklüğüne göre ilk 5’te yer alan yabancı sermayeli mevduat bankaları üçüncü grubu, 5 katılım bankası ise dördüncü grubu oluşturmuştur.

Çalışmada her grup kendi içerisinde CAMELS yöntemiyle analiz edilmiştir. CAMELS yöntemi, ulusal ve uluslararası finansal kuruluşların performansının ölçülmesinde yaygın olarak kullanılan bir yöntem olmasından dolayı tercih edilmiştir.

Çalışma kapsamına alınan bankalar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Analiz Kapsamına Alınan Bankalar

Grup Adı	Banka Adı
Kamusal Sermayeli Mevduat Bankaları	T.C. Ziraat Bankası A.Ş.
	Türkiye Halkbankası A.Ş.
	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O

Grup Adı	Banka Adı
Özel Sermayeli Mevduat Bankaları	Akbank T.A.Ş.
	Türkiye İş Bankası A.Ş.
	Şekerbank T.A.Ş.
	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.
	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.
Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaları	Denizbank A.Ş.
	Türkiye Garanti Bankası A.Ş. (Garanti BBVA)
	HSBC Bank A.Ş.
	ING Bank A.Ş.
Katılım Bankaları	QNB Finansbank A.Ş.
	Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.
	Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.
	Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.
	Vakıf Katılım Bankası A.Ş.
Ziraat Katılım Bankası A.Ş.	

Finansal performans analizlerinde çok sayıda finansal oran kullanılabilirle birlikte bu çalışmada bankaların durumunu ortaya koyabilecek nitelikte ve CAMELS yöntemi bileşenlerine uygun oranlar kullanılmıştır. Bu oranlar ve oranları hesaplamada kullanılan veriler Türkiye Bankaları Birliği (TBB) ile Türkiye Katılım Bankaları Birliği'nin (TKBB) resmi internet sitelerinden ve bankaların yıllık bağımsız denetim raporlarından elde edilmiştir (TBB, 2022; TKBB, 2022).

Çalışmada kullanılan finansal oranlar, ilişki yönü ve ağırlık değerleri Tablo 3'te yer almaktadır. Kapsama alınan finansal oranlar ve ilişki yönleri literatür araştırması doğrultusunda belirlenmiştir (Güleç vd., 2021; Gündoğdu, 2017).

Tablo 3. Analize Konu Finansal Oranlar ve Ağırlıkları

CAMELS Bileşeni ve Oran Adı	İlişki Yönü	Bileşenin Ağırlık Değeri	Ağırlık Değeri
C		0,166	
Sermaye Yeterlilik Rasyosu (%)	+		0,25
Özkaynaklar / Toplam Aktifler (%)	+		0,25
Net Dönem Kârı / Toplam Aktifler (%)	+		0,25
Bilanço içi Döviz Pozisyonu / Özkaynaklar (%)	-		0,25
A		0,166	
Finansal Varlıklar (Net) / Toplam Aktifler (%)	-		0,20
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Aktifler (%)	-		0,20
Takipteki Krediler (Net) / Toplam Krediler ve Alacaklar (%)	-		0,20
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Mevduat (%)	+		0,20
Tüketici Kredileri / Toplam Krediler ve Alacaklar (%)	-		0,20
M		0,166	
Şube Başına Net Kâr (Milyon TL)	+		0,25
Şube Başına Toplam Aktif (Milyon TL)	+		0,25
(Personel Gideri + Kıdem Tazminatı) / Toplam Aktifler (%)	-		0,25
Personel Gideri / Diğer Faaliyet Giderleri (%)	-		0,25
E		0,166	
Vergi Öncesi Kâr / Toplam Aktifler (%)	+		0,33
Net Dönem Kârı (Zararı) / Ödenmiş Sermaye (%)	+		0,33
Toplam Gelirler/Toplam Giderler (%)	+		0,33

CAMELS Bileşeni ve Oran Adı	İlişki Yönü	Bileşenin Ağırlık Değeri	Ağırlık Değeri
L		0,166	
Likit Aktifler / Toplam Aktifler (%)	+		0,33
TP Likit Aktifler / Toplam Aktifler (%)	+		0,33
YP Likit Aktifler / YP Pasifler (%)	+		0,33
S		0,166	
Faiz Gelirleri / Toplam Aktifler (%)	+		0,33
Yabancı Para Aktifler / Yabancı Para Pasifler (%)	+		0,33
Faiz Giderleri / Toplam Giderler (%)	-		0,33

Tablo 3'ten görüleceği üzere her ana bileşen ve bileşenleri oluşturan oranlar için ayrı ayrı ağırlık belirlenmiştir. Literatürde ağırlıklar ile ilgili genel kabul görmüş bir değerlendirme bulunmamakla birlikte farklı araştırmacılarca çeşitli ağırlık değerleri kullanılarak işlemler gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada CAMELS bileşenlerinin ve onları oluşturan alt oranların eşit derecede önemli olduğu varsayılmış ve bu nedenle her birine ilişkin ağırlık değerleri toplamda 1 olacak şekilde aynı oranlarda ağırlıklandırılmıştır.

5. BULGULAR

Çalışmada her banka grubu kendi içinde analize tabi tutulmuştur. Çalışmada kullanılan veri seti, oranlar ve ağırlık değerleri Tablo 3'te açıklandığından bundan sonraki süreçte öncelikle her grup bankanın CAMELS yöntemindeki referans değeri tablolarına, daha sonra ise CAMELS bileşenlerinin ve bileşik CAMELS puanının yer aldığı tablolara yer verilmiştir. CAMELS yönteminde en yüksek pozitif değere sahip banka en yüksek performansı gösterirken, negatif değere sahip bankalar ise düşük performans gösteren bankalar olarak sıralanmaktadır.

5.1. Kamusal Sermayeli Mevduat Bankalarının CAMELS Analizi

Analiz kapsamına alınan kamusal sermayeli mevduat bankalarının analiz dönemindeki yıllara ilişkin olarak oranlarının aritmetik ortalaması her yıl bazında hesaplanmış ve Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Kamusal Sermayeli Mevduat Bankalarının Referans Değerleri

CAMELS Bileşeni ve Oran Adı	Referans Değerleri				
	2017	2018	2019	2020	2021
C					
Sermaye Yeterlilik Rasyosu (%)	14,97	15,20	15,99	16,63	15,28
Özkaynaklar / Toplam Aktifler (%)	9,24	8,97	8,57	7,62	5,69
Net Dönem Kârı / Toplam Aktifler (%)	1,88	1,38	0,82	0,85	0,44
Bilanço içi Döviz Pozisyonu / Özkaynaklar (%)	22,53	23,62	73,17	70,28	99,47
A					
Finansal Varlıklar (Net) / Toplam Aktifler (%)	14,88	28,23	19,76	26,49	32,66
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Aktifler (%)	67,77	67,38	68,75	64,25	58,48
Takipteki Krediler (Net) / Toplam Krediler ve Alacaklar (%)	2,92	3,43	4,64	3,35	2,69
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Mevduat (%)	111,91	112,08	106,71	99,95	89,48
Tüketici Kredileri / Toplam Krediler ve Alacaklar (%)	24,73	21,79	21,59	23,73	18,98
M					
Şube Başına Net Kâr (Milyon TL)	3,81	3,67	2,74	4,02	3,31
Şube Başına Toplam Aktif (Milyon TL)	283,61	344,03	422,90	652,00	911,64
(Personel Gideri + Kıdem Tazminatı) / Toplam Aktifler (%)	0,66	0,62	0,63	0,50	0,45
Personel Gideri / Diğer Faaliyet Giderleri (%)	40,66	65,37	71,26	66,01	69,57
E					

CAMELS Bileşeni ve Oran Adı	Referans Değerleri				
Vergi Öncesi Kâr / Toplam Aktifler (%)	1,88	1,38	0,84	0,84	0,44
Net Dönem Kârı (Zararı) / Ödenmiş Sermaye (%)	196,24	166,15	117,05	97,71	71,96
Toplam Gelirler/Toplam Giderler (%)	142,74	140,18	135,52	155,71	134,77
L					
Likit Aktifler / Toplam Aktifler (%)	23,55	10,13	9,10	11,00	15,80
TP Likit Aktifler / Toplam Aktifler (%)	10,46	1,25	0,59	1,43	2,33
YP Likit Aktifler / YP Pasifler (%)	35,76	22,40	20,71	23,50	27,08
S					
Faiz Gelirleri / Toplam Aktifler (%)	7,88	9,92	10,11	7,36	8,16
Yabancı Para Aktifler / Yabancı Para Pasifler (%)	76,11	77,51	71,97	72,05	76,28
Faiz Giderleri / Toplam Giderler (%)	75,18	87,71	88,81	84,56	89,90

Referans değerleri belirlendikten sonra Tablo 1’de yer alan CAMELS yöntemi işlem aşamaları her yıl bazında uygulanarak CAMELS bileşenlerine ilişkin puanlar ve ilgili yıla ait CAMELS bileşen değerleri tespit edilmiştir. Söz konusu sonuçlar Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. Kamusal Sermayeli Mevduat Bankalarının CAMELS Bileşen Değerleri

Banka Adı	Puan	Yıllar				
		2017	2018	2019	2020	2021
T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	Bileşik CAMELS Puanı	5,05	2,80	5,29	0,04	7,76
	C	1,18	0,91	2,96	2,27	4,99
	A	0,61	1,02	-0,74	-0,34	-0,21
	M	-0,20	1,29	1,92	0,32	1,99
	E	0,32	1,06	1,53	0,27	1,10
	L	1,75	-2,51	-1,21	-3,34	-0,93
	S	1,39	1,03	0,82	0,86	0,83
Türkiye Halkbankası A.Ş.	Bileşik CAMELS Puanı	3,42	-2,44	-3,33	-5,51	-12,60
	C	0,51	-0,36	-1,95	-2,04	-5,57
	A	0,10	0,09	1,13	0,89	0,83
	M	0,05	-1,76	-2,01	-2,27	-3,80
	E	1,36	-1,93	-2,08	-2,61	-4,56
	L	0,29	0,40	0,39	-0,84	-0,96
	S	1,11	1,13	1,20	1,37	1,45
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O	Bileşik CAMELS Puanı	-8,47	-0,36	-1,95	5,48	4,84
	C	-1,69	-0,55	-1,01	-0,22	0,58
	A	-0,71	-1,11	-0,39	-0,55	-0,62
	M	0,15	0,48	0,09	1,95	1,81
	E	-1,68	0,87	0,54	2,35	3,46
	L	-2,04	2,11	0,82	4,18	1,89
	S	-2,50	-2,16	-2,02	-2,23	-2,28

Kamu bankalarına yönelik bileşik CAMELS puanları incelendiğinde, en başarılı performans gösteren kamu bankası; analiz dönemindeki yıllardaki pozitif seyri nedeniyle Ziraat Bankası olmuştur. Ziraat Bankasının CAMELS puanını oluşturanlar bileşenler incelendiğinde ise 2019 yılı ve sonrasında aktif kalitesinde; 2018 yılı ve sonrasında ise likidite konusunda olumsuzluklar göze çarpmaktadır. Olumsuzlukların yaşandığı dönemin

Türkiye ekonomisinin Ağustos 2018’de karşılaştığı kur krizi ve 2020 Mart döneminde başlayan Covid salgınının yaşandığı dönemde gerçekleşmesi dikkat çekicidir. İkinci sırada ise 2017, 2018 ve 2019 yıllarındaki negatif görünümünü 2020 ve 2021 yıllarında pozitif çeviren Vakıflar Bankası yer almaktadır. Halkbankası’nın ise sadece 2017 yılında pozitif bileşik CAMELS puanına sahip olduğu, diğer yıllarda ise CAMELS puanı bağlamında negatif bir seyir izlediği görülmektedir. Bu durum genel olarak bankanın sermaye yeterliliği, yönetim kalitesi ve kazançlar bileşenlerinde yer alan negatif durumdan kaynaklanmaktadır.

5.2. Özel Sermayeli Mevduat Bankalarının CAMELS Analizi

Analiz kapsamına alınan özel sermayeli mevduat bankalarının analiz dönemindeki yıllara ilişkin olarak oranlarının aritmetik ortalaması her yıl bazında hesaplanmış ve Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Özel Sermayeli Mevduat Bankalarının Referans Değerleri

CAMELS Bileşeni ve Oran Adı	Referans Değerleri				
	2017	2018	2019	2020	2021
C					
Sermaye Yeterlilik Rasyosu (%)	15,94	16,56	17,40	18,34	19,22
Özkaynaklar / Toplam Aktifler (%)	10,80	10,82	10,78	10,18	8,32
Net Dönem Kârı / Toplam Aktifler (%)	1,46	1,26	0,38	1,00	1,28
Bilanço içi Döviz Pozisyonu / Özkaynaklar (%)	96,62	69,96	75,28	114,70	97,08
A					
Finansal Varlıklar (Net) / Toplam Aktifler (%)	34,60	43,70	38,34	38,78	48,00
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Aktifler (%)	66,36	62,28	63,24	62,08	55,32
Takipteki Krediler (Net) / Toplam Krediler ve Alacaklar (%)	3,44	4,88	8,10	6,58	4,74
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Mevduat (%)	110,94	99,50	96,28	96,28	86,98
Tüketici Kredileri / Toplam Krediler ve Alacaklar (%)	20,70	19,80	20,74	21,42	20,58
M					
Şube Başına Net Kâr (Milyon TL)	3,60	3,80	3,00	4,80	9,20
Şube Başına Toplam Aktif (Milyon TL)	258,00	288,60	330,20	424,80	665,40
(Personel Gideri + Kıdem Tazminatı) / Toplam Aktifler (%)	0,98	1,02	1,08	0,98	0,82
Personel Gideri / Diğer Faaliyet Giderleri (%)	42,72	75,50	75,02	73,46	72,30
E					
Vergi Öncesi Kâr / Toplam Aktifler (%)	1,52	1,46	0,58	1,20	1,54
Net Dönem Kârı (Zararı) / Ödenmiş Sermaye (%)	82,10	80,16	54,22	77,64	151,44
Toplam Gelirler/Toplam Giderler (%)	138,82	153,30	155,42	179,30	164,48
L					
Likit Aktifler / Toplam Aktifler (%)	25,18	15,10	15,84	15,38	21,74
TP Likit Aktifler / Toplam Aktifler (%)	12,14	2,88	2,18	3,38	2,94
YP Likit Aktifler / YP Pasifler (%)	27,26	25,06	27,80	23,90	32,84
S					
Faiz Gelirleri / Toplam Aktifler (%)	24,36	27,86	27,64	24,28	24,28
Yabancı Para Aktifler / Yabancı Para Pasifler (%)	73,20	80,94	81,32	74,66	83,74
Faiz Giderleri / Toplam Giderler (%)	66,32	83,24	81,42	73,39	79,58

Referans değerleri belirlendikten sonra Tablo 1’de yer alan CAMELS yöntemi işlem aşamaları her yıl bazında uygulanarak CAMELS bileşenlerine ilişkin puanlar ve ilgili yıla ait CAMELS bileşen değerleri tespit edilmiştir. Söz konusu sonuçlar Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Özel Sermayeli Mevduat Bankalarının CAMELS Bileşen Değerleri

Banka Adı	Puan	Yıllar				
		2017	2018	2019	2020	2021
Akbank T.A.Ş.	Bileşik CAMELS Puanı	22,11	13,39	35,31	11,54	13,96

Banka Adı	Puan	Yıllar				
		2017	2018	2019	2020	2021
	C	4,43	4,27	17,35	5,63	5,16
	A	1,87	0,68	0,30	0,31	-0,03
	M	8,83	7,14	8,92	7,72	7,95
	E	8,10	6,91	17,46	6,25	6,46
	L	2,44	-2,45	-5,36	-4,81	-1,87
	S	-3,56	-3,17	-3,37	-3,56	-3,71
	Bileşik CAMELS Puanı	22,44	17,27	37,70	20,09	21,51
Türkiye İş Bankası A.Ş.	C	2,03	0,11	6,51	0,04	-0,79
	A	2,61	1,26	1,54	1,31	1,18
	M	0,18	1,53	3,64	1,60	2,34
	E	3,40	6,35	16,31	6,88	5,93
	L	-0,28	-4,77	-3,30	-4,21	-1,73
	S	14,50	12,80	12,99	14,46	14,58
	Bileşik CAMELS Puanı	-24,06	-25,20	-97,30	-28,46	-24,28
Şekerbank T.A.Ş.	C	-7,40	-6,74	-39,36	-7,43	-5,68
	A	3,15	2,68	1,62	1,76	2,13
	M	-6,59	-7,16	-12,16	-8,12	-9,10
	E	-9,10	-9,76	-43,44	-10,39	-8,81
	L	-0,37	-1,70	-1,26	-1,03	0,14
	S	-3,76	-2,52	-2,69	-3,25	-2,96
	Bileşik CAMELS Puanı	-11,96	-8,30	8,15	-2,74	-13,36
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	C	-2,00	-2,44	6,00	-3,05	-4,02
	A	1,88	0,30	0,26	0,68	0,81
	M	-4,81	-4,99	-4,22	-4,11	-5,24
	E	-2,46	-3,17	5,83	-2,79	-3,89
	L	-0,99	5,52	3,67	10,79	2,94
	S	-3,58	-3,52	-3,40	-4,26	-3,95
	Bileşik CAMELS Puanı	-8,52	2,83	16,15	-0,43	2,16
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	C	2,94	4,79	9,50	4,82	5,34
	A	-9,51	-4,91	-3,72	-4,07	-4,09
	M	2,39	3,47	3,82	2,90	4,04
	E	0,05	-0,33	3,83	0,05	0,31
	L	-0,80	3,40	6,25	-0,73	0,52
	S	-3,60	-3,59	-3,53	-3,40	-3,96

Tablo 7'deki bankaların analiz dönemindeki bileşik CAMELS puanları incelendiğinde tüm yıllarda pozitif değere iki bankanın sahip olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda en yüksek pozitif değerlere sahip olan İş Bankası'nın analiz döneminde en başarılı performansa sahip banka olduğu söylenebilir. İş Bankasını Akbank takip etmektedir. İki bankasında bileşenleri ayrıntılı ele alındığında likidite bileşeninde olumsuz bir görünüm sergiledikleri, Akbank'ın bu duruma ek olarak piyasa riskine duyarlılık bileşeninde de istenilen performansı gösteremediği gözlemlenmektedir. Üçüncü, dördüncü ve beşinci olarak ise sırasıyla Yapı Kredi, Türk Ekonomi Bankası ve Şekerbank yer almaktadır.

En başarılı performans gösteren İş Bankası'nın tüm yıllarda likidite bileşeninde negatif değerlere sahip olduğu, diğer bileşenlerde ise pozitif bir görünüm sergilediği gözlemlenmektedir. Sıralamada sonda yer alan Şekerbank ise tüm yıllarda aktif kalitesi bağlamında pozitif bir görünüm sergilerken, diğer tüm bileşenlerde negatif bir görünüme sahiptir. Bu durum bankanın sıralamada sonlarda yer almasına sebep olmuştur.

5.3. Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının CAMELS Analizi

Analiz kapsamına alınan yabancı sermayeli mevduat bankalarının analiz dönemindeki yıllara ilişkin olarak oranlarının aritmetik ortalaması her yıl bazında hesaplanmış ve Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının Referans Değerleri

CAMELS Bileşeni ve Oran Adı	Referans Değerleri				
	2017	2018	2019	2020	2021
C					
Sermaye Yeterlilik Rasyosu (%)	18,14	18,98	20,04	19,12	18,20
Özkaynaklar / Toplam Aktifler (%)	10,86	11,02	11,48	11,04	8,90
Net Dönem Kârı / Toplam Aktifler (%)	1,54	1,64	1,80	1,26	1,54
Bilanço içi Döviz Pozisyonu / Özkaynaklar (%)	150,00	85,82	89,62	104,16	87,36
A					
Finansal Varlıklar (Net) / Toplam Aktifler (%)	11,96	34,48	31,28	28,38	38,96
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Aktifler (%)	65,52	59,58	61,66	64,22	54,30
Takipteki Krediler (Net) / Toplam Krediler ve Alacaklar (%)	4,54	5,88	7,36	5,54	4,16
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Mevduat (%)	114,18	98,94	94,16	100,58	83,74
Tüketici Kredileri / Toplam Krediler ve Alacaklar (%)	24,00	21,94	20,24	19,00	18,04
M					
Şube Başına Net Kâr (Milyon TL)	4,00	4,60	5,40	4,80	9,80
Şube Başına Toplam Aktif (Milyon TL)	247,60	305,60	344,40	440,40	746,20
(Personel Gideri + Kıdem Tazminatı) / Toplam Aktifler (%)	1,16	1,04	1,12	0,96	0,76
Personel Gideri / Diğer Faaliyet Giderleri (%)	42,38	68,58	71,04	63,88	69,86
E					
Vergi Öncesi Kâr / Toplam Aktifler (%)	1,72	1,90	1,94	1,36	1,72
Net Dönem Kârı (Zararı) / Ödenmiş Sermaye (%)	65,42	75,54	75,90	67,64	133,68
Toplam Gelirler/Toplam Giderler (%)	141,26	163,24	167,24	196,96	188,86
L					
Likit Aktifler / Toplam Aktifler (%)	25,00	22,14	22,34	18,32	29,16
TP Likit Aktifler / Toplam Aktifler (%)	9,82	4,18	7,66	4,36	3,96
YP Likit Aktifler / YP Pasifler (%)	30,90	33,16	27,78	25,68	38,58
S					
Faiz Gelirleri / Toplam Aktifler (%)	8,84	10,52	10,50	7,30	6,80
Yabancı Para Aktifler / Yabancı Para Pasifler (%)	69,64	81,40	82,48	80,40	87,24
Faiz Giderleri / Toplam Giderler (%)	48,26	63,82	63,94	53,38	61,60

Referans değerleri belirlendikten sonra Tablo 1'de yer alan CAMELS yöntemi işlem aşamaları her yıl bazında uygulanarak CAMELS bileşenlerine ilişkin puanlar ve ilgili yıla ait CAMELS bileşen değerleri tespit edilmiştir. Söz konusu sonuçlar Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının CAMELS Bileşen Değerleri

Banka Adı	Puan	Yıllar				
		2017	2018	2019	2020	2021
Denizbank A.Ş.	Bileşik CAMELS Puanı	-4,07	-13,28	-19,16	-17,00	-20,31
	C	0,73	-0,53	-1,54	-1,37	-1,95

Banka Adı	Puan	Yıllar				
		2017	2018	2019	2020	2021
	A	-0,71	-0,19	-0,74	-1,89	-2,98
	M	-1,83	-3,01	-3,94	-3,10	-3,36
	E	-0,62	-1,87	-5,43	-3,94	-3,79
	L	-0,27	-6,53	-6,55	-5,18	-6,91
	S	-1,37	-1,15	-0,96	-1,54	-1,32
	Bileşik CAMELS Puanı	24,23	13,94	10,59	17,78	19,54
Türkiye Garanti Bankası A.Ş. (Garanti BBVA)	C	4,88	3,26	2,16	2,42	0,49
	A	-0,54	-0,64	-0,45	-0,80	-1,56
	M	5,86	3,72	3,12	3,85	3,29
	E	9,90	7,61	5,64	9,24	10,58
	L	-1,22	-5,31	-4,63	-2,26	1,68
	S	5,35	5,30	4,75	5,33	5,05
	Bileşik CAMELS Puanı	-7,47	9,02	6,25	5,47	17,10
HSBC Bank A.Ş.	C	-4,60	1,12	-2,73	-0,18	5,62
	A	-0,99	-1,94	-0,38	1,36	1,29
	M	-1,44	-0,51	0,78	2,20	2,81
	E	-5,12	-3,74	-1,17	-0,92	0,14
	L	4,98	14,55	10,94	3,72	8,54
	S	-0,30	-0,45	-1,20	-0,71	-1,29
	Bileşik CAMELS Puanı	-5,66	2,83	14,65	4,31	-1,84
ING Bank A.Ş.	C	1,30	0,82	7,65	4,32	4,58
	A	0,55	-0,41	-2,98	-2,42	-0,50
	M	-1,67	0,25	0,36	-3,00	-3,29
	E	-2,32	-1,70	1,63	-4,20	-4,23
	L	-2,15	5,30	8,06	10,02	1,86
	S	-1,37	-1,41	-0,07	-0,41	-0,26
	Bileşik CAMELS Puanı	-7,03	-12,50	-12,33	-10,56	-14,49
QNB Finansbank A.Ş.	C	-2,30	-4,66	-5,54	-5,20	-8,75
	A	1,68	3,18	4,55	3,75	3,75
	M	-0,93	-0,45	-0,33	0,05	0,55
	E	-1,84	-0,29	-0,68	-0,18	-2,71
	L	-1,35	-8,01	-7,82	-6,31	-5,16
	S	-2,30	-2,28	-2,52	-2,67	-2,17

Tablo 9'daki bankaların analizi yapılan dönemdeki CAMELS bileşen puanları dikkate alındığında en başarılı performansa sahip bankanın Garanti BBVA olduğu gözlemlenmektedir. Garanti BBVA'nın aktif kalitesinde olumsuz durum tüm yıllarda seyirini korurken, likidite bileşeninde yaşadığı olumsuz görünümü 2021 yılında pozitifte çevirdiği anlaşılmaktadır. İkinci sırada ise sadece 2017 yılında negatif görünüm sergileyen, diğer yıllarda ise performansı pozitif seyreden HSBC Bank yer almaktadır. Sıralamada yer alan üçüncü banka ise 2017 ve 2021 yıllarındaki negatif görünüme rağmen diğer yıllarda olumlu performans sergileyen ING Bank olmuştur. Dördüncü sırada tüm yıllarda negatif seyir izlemesine rağmen Denizbank'a göre pozitifte daha yakın değerlere sahip olan QNB Finansbank yer almaktadır. Sıralamada beşinci banka ise Denizbank olmuştur.

5.4. Katılım Bankalarının CAMELS Analizi

Analiz kapsamına alınan katılım bankalarının analiz dönemindeki yıllara ilişkin olarak oranlarının aritmetik ortalaması her yıl bazında hesaplanmış ve Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Katılım Bankalarının Referans Değerleri

CAMELS Bileşeni ve Oran Adı	Referans Değerleri				
	2017	2018	2019	2020	2021
C					
Sermaye Yeterlilik Rasyosu (%)	16,16	15,12	16,66	17,18	17,56
Özkaynaklar / Toplam Aktifler (%)	8,73	8,87	8,14	6,65	5,88
Net Dönem Kârı / Toplam Aktifler (%)	0,97	1,07	0,89	0,93	0,81
Bilanço içi Döviz Pozisyonu / Özkaynaklar (%)	-100,44	-128,89	29,90	-97,28	-4,91
A					
Finansal Varlıklar (Net) / Toplam Aktifler (%)	16,38	26,77	31,38	35,33	36,82
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Aktifler (%)	69,48	70,46	58,37	57,25	54,19
Takipteki Krediler (Net) / Toplam Krediler ve Alacaklar (%)	2,56	3,52	4,78	3,95	3,18
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Mevduat (%)	102,20	98,92	77,10	76,19	69,79
Tüketici Kredileri / Toplam Krediler ve Alacaklar (%)	12,27	13,51	9,84	12,88	9,67
M					
Şube Başına Net Kâr (Milyon TL)	1,68	2,10	2,54	3,84	5,08
Şube Başına Toplam Aktif (Milyon TL)	175,68	174,36	264,14	390,64	580,80
(Personel Gideri + Kıdem Tazminatı) / Toplam Aktifler (%)	0,94	0,98	0,94	0,63	0,56
Personel Gideri / Diğer Faaliyet Giderleri (%)	47,86	49,24	73,22	60,34	69,37
E					
Vergi Öncesi Kâr / Toplam Aktifler (%)	1,21	1,47	1,16	1,19	1,09
Net Dönem Kârı (Zararı) / Ödenmiş Sermaye (%)	17,57	20,66	22,90	28,79	35,92
Toplam Gelirler/Toplam Giderler (%)	123,30	146,44	148,90	198,88	153,84
L					
Likit Aktifler / Toplam Aktifler (%)	16,86	15,63	21,33	23,30	24,11
TP Likit Aktifler / Toplam Aktifler (%)	3,97	3,67	3,11	5,44	4,17
YP Likit Aktifler / YP Pasifler (%)	28,22	21,90	31,54	31,61	29,55
S					
Faiz Gelirleri / Toplam Aktifler (%)	6,70	7,94	7,90	5,88	5,19
Yabancı Para Aktifler / Yabancı Para Pasifler (%)	69,41	80,75	103,05	91,76	99,75
Faiz Giderleri / Toplam Giderler (%)	61,10	74,73	80,36	68,74	76,30

Referans değerleri belirlendikten sonra Tablo 1'de yer alan CAMELS yöntemi işlem aşamaları her yıl bazında uygulanarak CAMELS bileşenlerine ilişkin puanlar ve ilgili yıla ait CAMELS bileşen değerleri tespit edilmiştir. Söz konusu sonuçlar Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11. Katılım Bankalarının CAMELS Bileşen Değerleri

Banka Adı	Puan	Yıllar				
		2017	2018	2019	2020	2021
	Bileşik CAMELS Puanı	-1,53	-20,55	-20,03	-23,40	-28,58
	C	5,15	-0,95	4,98	-2,09	-10,08
Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.	A	-0,64	-6,93	-3,71	0,68	-0,33
	M	-3,24	-7,10	-8,80	-10,46	-8,05
	E	3,18	-3,73	-7,68	-4,04	-7,07
	L	-6,71	-1,68	-3,53	-6,52	-1,94
	S	0,72	-0,16	-1,30	-0,97	-1,12

Banka Adı	Puan	Yıllar				
		2017	2018	2019	2020	2021
Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.	Bileşik CAMELS Puanı	-6,42	-14,03	-2,10	2,12	15,49
	C	-1,75	-6,89	-6,99	-7,51	2,35
	A	0,92	-0,96	0,80	-1,21	-0,12
	M	-2,50	-4,49	0,43	5,56	2,42
	E	-1,98	0,49	2,80	3,10	10,02
	L	-2,95	-0,61	1,10	1,89	0,14
	S	1,85	-1,57	-0,24	0,29	0,68
Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	Bileşik CAMELS Puanı	-10,59	-1,32	-4,27	-9,16	-19,84
	C	-3,38	0,27	5,24	0,26	-10,91
	A	-8,33	-0,72	-2,99	-1,59	-2,83
	M	-2,28	-1,35	-4,87	-5,29	-5,13
	E	-0,27	-0,82	-2,37	-1,49	-0,01
	L	4,11	1,66	0,56	-0,47	-0,79
	S	-0,44	-0,36	0,15	-0,57	-0,16
Vakıf Katılım Bankası A.Ş.	Bileşik CAMELS Puanı	13,45	18,95	-1,16	17,84	43,20
	C	1,50	4,27	-12,39	5,61	29,42
	A	4,28	4,42	2,12	0,71	2,19
	M	3,42	5,16	3,19	3,20	6,40
	E	-0,75	3,88	2,34	1,24	0,26
	L	5,67	0,03	2,93	6,71	4,73
	S	-0,67	1,18	0,65	0,37	0,20
Ziraat Katılım Bankası A.Ş.	Bileşik CAMELS Puanı	5,09	16,95	27,57	12,59	-10,28
	C	-1,52	3,30	9,16	3,74	-10,78
	A	3,77	4,19	3,77	1,42	1,08
	M	4,60	7,79	10,05	6,99	4,37
	E	-0,18	0,18	4,91	1,18	-3,19
	L	-0,13	0,59	-1,05	-1,62	-2,15
	S	-1,46	0,91	0,73	0,88	0,39

Tablo 11’de yer alan katılım bankalarına ilişkin bileşik CAMELS puanları incelendiğinde en iyi performansa sahip bankanın Vakıf Katılım olduğu görülmektedir. Vakıf Katılım, bileşik CAMELS puanını oluşturan bileşenlerin hemen hepsinde pozitif görünüm sergilese de, kazançlar ve piyasa riskine duyarlılık bileşenlerinde yaşanan düşüş eğilimi dikkat çekicidir. İkinci sırada ise Ziraat Katılım yer almaktadır. Üç, dört ve beşinci bankalar ise sırasıyla Kuveyt Türk, Türkiye Finans ve Albaraka Türk olmuştur. Bu durum katılım bankaları içerisinde kamu sermayesiyle kurulan katılım bankalarının daha güçlü bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

6. SONUÇ

Bankacılık sektörü, finansal sektörde yer alan önemli bir alt sektör konumundadır. Ülkelerdeki ekonomik faaliyetlerin kalbi durumunda olan bankacılık sektörü, ekonomik büyümenin finansmanında hayati bir rol oynamakla birlikte, tasarruf sahiplerinin, hane halkının, girişimcilerin, yatırımcının, üreticinin, özel ve kamu sektörünün çok önemli bir paydaşı konumundadır. Dolayısıyla bankaların sağlam, krizlere dirençli ve sağlıklı bir mali yapıda olmaları bir gereklilikten öte zorunluluk durumudur. Bu kapsamda bankaların finansal performanslarının sürekli ölçülmesi ve izlenmesi gerekmektedir.

Bu çalışmada, Türkiye’de faaliyette bulunan kamusal sermayeli, yabancı sermayeli ve özel sermayeli mevduat bankaları ile katılım bankalarının 2017 – 2021 dönemindeki finansal performanslarının ölçülmesi amaçlanmıştır. Çalışmada mevduat bankaları sermaye sahiplik durumlarına göre gruplara ayrılarak analiz edilmiştir. Buna göre 3 kamu bankası birinci gruba, aktif büyüklüğüne göre ilk beşte yer alan özel sermayeli mevduat bankaları ikinci gruba, aktif büyüklüğüne göre ilk beşte yer alan yabancı sermayeli mevduat bankaları üçüncü gruba, beş katılım bankası ise dördüncü gruba oluşturmuştur. Bankaların finansal performanslarının ölçülmesinde CAMELS yönteminden yararlanılmıştır. Her bir banka grubu kendi içerisinde CAMELS yöntemiyle analiz edilmiştir.

Bulgulara göre; kamusal sermayeli mevduat bankaları içerisinde en başarılı performans gösteren kamu bankası; analize tabi yıllardaki pozitif CAMELS bileşenlerindeki seyir nedeniyle Ziraat Bankası olmuştur. Bankanın bu olumlu görünümüne rağmen aktif kalitesi ve likidite bileşenlerinde daha güçlü bir yapıya kavuşturulması önem arz etmektedir. Özel sermayeli mevduat bankalarına ilişkin analizlerden elde edilen sonuçlar dikkate alındığında İş Bankası’nın en başarılı performansına sahip olduğu, onu Akbank’ın takip ettiği görülmektedir. Ancak iki bankanın likidite bileşeni bağlamında istenilen performans düzeyinde olmadıkları anlaşılmaktadır. Yabancı sermayeli mevduat bankalarına ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde; en başarılı performansın Garanti BBVA’ya ait olduğu anlaşılmaktadır. Ancak bankanın aktif kalitesinde olumsuzluk yaşadığı, likidite bileşeninde ise 2021 yılında pozitif bir görünüme kavuştuğu gözlemlenmektedir. Katılım bankalarına ilişkin sonuçlara göre de en başarılı performansına sahip bankanın Vakıf Katılım olduğu tespit edilmiştir. Bankanın karlılık ve piyasa riskine duyarlılık bileşenlerine ilişkin performansını düzeltmeye yönelik önlemler alması, finansal performansını sonraki yıllarda daha yukarı bir seviyeye taşıyabilecektir. Elde edilen sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde Gümüş ve Nalbantoğlu (2015), Gündoğdu (2017), Yüksel ve Zengin (2017) ve Güleç vd. (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda ulaşılan sonuçlar ile benzerlikler gösterdiği söylenebilir.

Çalışmada birtakım kısıtlar bulunmaktadır. Buna göre çalışma sadece mevduat ve katılım bankaları kapsamında gerçekleştirilmiştir. Ayrıca analiz gruplarında yer alacak banka sayılarının mümkün olduğunca eşit sayıda olmasının istenmesinden dolayı analiz kapsamına özel ve yabancı sermayeli bankalardan aktif büyüklükleri en yüksek olanlar dahil edilmiştir. Çalışmada farklı oranların, değerlendirme yöntemlerinin kullanılması ve analiz döneminin farklılaştırılması neticesinde çalışma kapsamına alınan bankaların finansal performanslarında değişiklikler olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Bu çalışmada, analiz kapsamına alınan, Türkiye’de katılım ve mevduat bankacılığı alanında faaliyette bulunan bankaların 2017-2021 dönemine ilişkin finansal performans değerlerine yönelik elde edilen bulgular, bankacılık sektörü ile ilgili karar alıcılara sektörle ilgili değerlendirmelerinde kolaylık sağlayabilecektir.

İleride yapılacak çalışmalarda, aynı veya farklı zaman dilimleri ekseninde, Türkiye ekonomisinin yaşadığı siyasal, sosyal ve ekonomik olayların (yönetim sistemi değişikliği, para politikasının etkisi, Covid-19 pandemisi vb.) Türk bankacılık sistemine etkisi farklı açılardan ele alınabilir.

Yazar Katkı Oranı Beyanı

Çalışma yazarların eşit katkısı ile yazılmıştır.

Çatışma Beyanı

Çalışmada yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Destek Beyanı

Bu çalışma için herhangi bir kurumdan destek alınmamıştır.

7. KAYNAKÇA

- Abdelhak, C., Fadova, A. ve Mohamed A. (2023). Evaluation of The Financial Performance of Participatory Banks in Morocco: An Analysis by The CAMEL Model, *Revue du Contrôle de la Comptabilité et de l'Audit*, (7), 158-176.
- Ahmedov, T. ve Memmedov, E. (2017). Azerbaycan Bankacılık Sektörünün CAMELS Analizi: Yabancı Sermayeli 10 Banka, *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 2(4), 97-109.
- Akhtar, S., Alam, N., Khan, A. ve Shamshad, M. (2023). Measuring Technical Efficiency of Banks vis-à-vis Demonization: An Empirical Analysis of Indian Banking Sector Using CAMELS Framework, *Qual Quant*, (57), 1739-1761.

- Akyüz, F., Soba, A. Ş. ve Yeşil, T. (2020). Katılım Bankalarının CAMELS Analizi Yöntemiyle Finansal Performanslarının Değerlendirilmesi, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 87, 145-166.
- Aldırılmaz Akkaya, F. (2020). Türkiye Mevduat Bankalarının Finansal Performans Analizi: Amerika Ticari Bankalarıyla Karşılaştırmalı Bir Bakış, *İstanbul İktisat Dergisi*, 70(2), 303-338.
- Apan, M., Öztel, A. ve Ceyhan, İ. F. (2019). Entropi Yöntemine Dayalı CAMELS Performans Değerlendirme Modeli: Türk Mevduat Bankaları Üzerine Bir Uygulama, *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 11(20), 296-316.
- Eğilmez, M. (2023). Amerikan Bankacılık Sisteminde Yaşanan Sorunlar ve Türkiye'ye Olası Etkileri, <https://www.mahfiegilmez.com/2023/03/amerikan-bankaclk-sisteminde-yasanan.html> (Erişim Tarihi: 04 Temmuz 2023).
- Erdoğan, O. ve Uslu, A. (2022). Türkiye'deki Kamu ve Özel Sermayeli Mevduat Bankalarının CAMELS Yaklaşımı ile Performanslarının Değerlendirilmesi, *Denetim ve Güvence Hizmetleri Dergisi*, 2(2), 103-120.
- Güleç, M., Hazar, A. ve Babuşçu, Ş. (2021). Türkiye'deki Sistemik Önemli Bankaların CAMELS Analizi, *Bankacılık ve Sermaye Piyasası Araştırmaları Dergisi*, 5(11), 20-48.
- Gümüş, F. B. ve Nalbantoğlu, Ö. (2015). Türk Bankacılık Sektörünün CAMELS Analizi Yöntemiyle 2002-2013 Yılları Arasında Performans Analizi, *AKÜ İİBF Dergisi*, 17(2), 83-106.
- Gündoğdu, A. (2017). Türkiye'de Mevduat Bankalarının CAMELS Analizi, *Bankacılık ve Finansal Araştırmalar Dergisi (BAFAD)*, 4(2), 26-43.
- İslatince, N. (2015). CAMELS Performance Rating Model: Comparative Analysis of the Performance of Deposit Banks Operating in Turkey with Sector Average for the Period between 2006 and 2011, *International Research Journal of Finance and Economics*, 131, 52-69.
- Kandemir, T. ve Demirel Arıcı, N. (2013). Mevduat Bankalarında CAMELS Performans Değerleme Modeli Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma (2001-2010), *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(1), 61-87.
- Karmila, Ruma, Z., Nurman, Ramli, A. ve Amin A.M. (2023). Analysis Financial Performance Using The Camel Method at Pt. Bank Sulselbar Period 2015 – 2021, *Economic and Business Journal*, 1(4), 2963-7589.
- Keten, N.D. ve Çağlar A. (2019). CAMELS Oranları ile Mevduat Bankalarının Finansal Performansı: Bileşik Endeks Yaklaşımı, *Alphanumeric Journal*, 7(2), 417-436.
- Özgür, E. (2021). Kalkınma ve Yatırım Bankalarının CAMELS Analizi Yöntemiyle Finansal Performanslarının Değerlendirilmesi, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13(4), 3206-3221.
- Öztürk Karaçor, Z., Mangır, F., Kodaz, Ş.S. ve Kartal, M. (2017). Kamusal ve Özel Sermayeli Bankaların CAMELS Performans Analizi: Türkiye Örneği, *İGÜ Sosyal Bilimler Dergisi, ICEFM 2017 Özel Sayısı*, 4(2), 47-65.
- Prodanov, S., Yaprakov, O. ve Zarkova, S. (2022). CAMEL Evaluation of the Banks in Bulgaria, *Economic Alternatives*, 2, 201-219.
- Rozzani, N. ve Rahman, R. A. (2013). Camels and Performance Evaluation of Banks in Malaysia: Conventional Versus Islamic, *Journal of Islamic Finance and Business Research*, 2(1), 36-45.
- Şendurur, U. ve Temelli, F. (2018). CAMEL Derecelendirme Modeli Yardımı ile Türkiye'de Faaliyet Gösteren Geleneksel Bankalar ve Katılım Bankalarının Karşılaştırmalı Analizi, *Ulakbilge*, 6(23), 525-543.
- TBB (2022). İstatistiki Raporlar, <https://www.tbb.org.tr/tr> (Erişim Tarihi, 20 Aralık 2022).
- TKBB (2022). Denetim Raporları, <https://tkbb.org.tr> (Erişim Tarihi, 20 Aralık 2022).
- Ünal, M. (2014). *Türkiye'de Finans Sektöründe Bankacılığın Yeri*, İzmir Ticaret Odası AR&GE Bülteni (Eylül), 8-14.
- Yetiz, F. (2016). Bankacılığın Doğuşu ve Türk Bankacılık Sistemi, *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(2), 107-117.
- Yüksel, S. ve Zengin, S. (2017). Türkiye'de Faaliyet Gösteren Katılım Bankaları ve Mevduat Bankalarının Performanslarının CAMELS Yöntemi ile Karşılaştırılması, *4th International Islamic Economics and Finance Congress*, 15-16 Temmuz, İstanbul. 80-91.
- Zedan, K.A. ve Daas, G. (2017). Palestinian Banks Analysis Using CAMEL Model, *International Journal of Economics and Financial Issues*, 7(1), 351-357.